Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיזעס בלאט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג
אונד דאססעלבע
פיר אסטערייך אונגארן
גאנציהריג 8 גולדן אסטר. וועג.
האלביהריג 4 גולדן אסטר. וועג.
פיר־טעל־יהריג 2 גולדן אסטר. וועג.

פיר־ם אויסלאנד
גאנציהריג 9 גולד. — קר. אָ. וועג.
האלביהריג 4 גולד. 50 קר. אָ. וועג.
פיר־טעל־יהריג 2 גולד. 25 קר. אָ. וועג.

אויף דיזעז צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאנירן.
אונד דער פרענומעראנד־אמט בעגינגט מיט דעם פסטאנג דעם ערסטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין
פעסט,
ווייטצנער בולוואר נומ׳ 29.
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראנד־אמט־בעלדער צו זענדען בעליעבט.

בודאפעסט, מיטטוואך ד טבת התרמ״ה. Budapest, 24. Dezember 1884.

Nr. 146 זעכצהנטער יאהרגאנג

ביסמארק׳ס שטערן.

וויעדער האט עס זיך געצייגט, דאס דער דייטשע רייכסקאנצלער ניכט נור דער גראפסטע, זאנדערן אויך דער גלייכלי כסטע שטאאטס־מאנן דער גגענווארט איזט. דארט, וואו זיינע וויינ־הייט ניכט מעהר איסרייכט, אונד ער נאהע דאראן איזט דען באדען אינטער דען פיסען צו פערליערען, דארט קאממט איהם אינערווארטעט אין פערהאנג־נ־ספאלטער פעהלער זיינער גגנגער צוהילפע אונד רייסט איהן אויס דער פערלעגענהייט, וואהרענד זיינע גגנגער דיא שווערעווארבעגגען פארטהיילע מיט אייגגע שלאגע פערליערען.

דיא מעהרהייט דער דייטשען גאציאן האט זיך אין דען לעטצטען יאהרען גגטשיעדען גגגגדיא אינ־גערע פאליטיק ביסמארקס גגקעהרט, דאס האבגגן דיא דייטשגלייאהלגגן דייטליך גגצייגט. דיא דייטשע גאציאן האט עס אגערקאגגגט, דאס ביקמארק אויף דעם גגביעטע דער איסערן פאליטיק גראפגגס אונד גלאגגצגגדעס גגשתאן האט. זיא האט עס אבער אויך גלייכצייטיג גערקאגגגט, דאס זיינע אינגגערע פאליטיק דען שטאאט פיעללייכט שטארק אונד גראפ גאך איסגגן, ניכט אבער גליקליך אונד פייא גאך אינגגגי מאכגגן וויירד. דיא דייטשע גאציאן האט זיך אין דיעזער ערקגגגנטגגס פאן ביסמארק אבגגג־וועגד ט. זיא האט זיך צוואר קיינער דער פערשיי־דענגגן גגגגגרייטשגגן פארטהיילגגן גגטשיעדען צוגגג־וועגדעט, דאס איינגג אבער האט זיא קלאר גג־צייגגט, דאס זיא דיא פאליטיק ביסמארקס ניכט וואללגגי. אין דיעזעם איינגגעם בעשטרעבגגן צייגגטגגן זיך אויך אממטליכגג גגגגגערייטשגגן פאר־טהיילגגן דעם דייטשגגן רייכסטאגגס איינגג. דיא פערהאבגגג מיט וועלכער ביסמארק דאס פאר־לאמגגט גגליך נאך דעסגגן צוואממגגגרייטט בעראגגרעלטט, בעגגשטארקגגט דאס דייטשע פאלק דארגגן. דאס דיעזער איזערגגע מאגגן איינגג גגפאהר פיר דיא דייטשע פערפאסגגגג, פיר דיא פרייהייט דעס דייטשגגן פאלקעס איזט. אלס דאגגן דער קאמפף צוישגגן ביסמארק אונד דעם פארלאמגגגטע בעגגאגגן, גגהארטגגן דיא סימפאטהיגגן דייטשלאגגדס אונד דיא בעליידגגגגגגן, וועלכע ביסמארק דעם דייטשגגן פארלאמגגגטע אינגגס אגגגגגיבט שליידערטט, שאדעטגגן פיעל מעהר איהם זעלבסט אלס דעם פארלא גגגגטע. מאן בעגגטאבטעגגט דען רייכסטאג אלס מיטהגגגגן קאמפפער, דער זיך דיא גראפגגגגגג

סטערני: וואס איך זאגע, ווילל איך איך בעווייזען. מאן האט מיר דאס געזיכט צערקראצט, מאן האט מיך געווירגט. אומזאנסט לאכען דיא יידישען זשירנאלסטען. ער בעשולדיגט נאכהער דען שטאטסאנוואלט, דאס ער איהם געראססינט זייא אונד שליעסט זיינע וואהרנעמונגען איסבריכע וויא פאלגט: ווענן איהם דעם, וואס איך היער געזאגט האבע ניכט דיישלך הערפארגעהט, דאס שארקאני בעשטעכלך איזט, זא בישטע איך מיך צו פערארטהיילען.

שטאאטסאנוואלט באקאשש: זיא זעהען מיינע הערען געשווארענען דאס דער אנגעקלאגטע ווירקליך אין געבארענער פערלייומדער איזט. יעטצט פערלי־מדעט ער איך מיך. איך בישטע איהם אללע פראגען אונד אללע איסדרוקקע צו געשטאטזען, זאגסט שריבט ער מארגען אין זיינעם בלאטטע, דאס ווער אללע בעשטאכען זייען. דער אנגעקלאגטע שיינט איינע פיקסע אידעע צו האבען, דאס ער צום עראלזאער דער וועלט בערופען זייא. ער שפריכט פאן איינעם „ראזענגארטען" דער ניכט איכר עקסטערט, ער גיבט זיך פיר איינען מארטערער איס, דער ער ניכט איזט. עס ווירד אויס איהם איך קיין גוטער קריסט ווערדען. ער קענגט ווידער דאס אלטע נאך דאס נייע טעסטאמענט, זאגסט מיסטע ער ווייסען, וואס דער שטיפטער דער קרסטליכען רעליגיאן זאגטען „איך בין ניכט געקאממען אום דאס געזעטץ אומצושטאסען, זאגדערן אום עס אי־פרעכט צוצוטאלטען." דאס איזט דאס גיעזעטץ מאזס. אונד יעטצט זאגט דער אנגעקלאגטע, דאס דיעזעם גיזעטץ זאלכע שאנדליכע דינגע עגטהאלטע, דאס ער דען יידישען גלויבען פערלאססען מיסטע.

נון פאלגטע איין נייער וואהרזאיסבריך פאן זייטע דעם אנגעקלאגטען. וואס ער יע איבער יודען באזעם געהערט האטטע, אללעס זאגטע ער אין זילדעם דורכאינאנדער הער. עס וואר, אלס אב ער איינען דער טאלסטען אי־טקעל דעם „פינגעטלענטשען" איסזייענדיג עדלערנט האטטע, ענדליך האטטע אבער איך דיעזער אנזוזן איין ענדע אונד דיא רכטער קאנגטען זיך בעראטהונג צוריק־צוציעהען.

נאך איינער האלבשטינדיגען בעראטהונג וואורדע דאס אורטהיילט פערקינדעט, דעמגעמאס סטערעני מיט 10 גיעגען 2 שטימען: דער פערלייומדונג אונד עה־ענבעליידונג שולדיג ערקאנגט אונד צו פיער מאנאטען גיפאנגנים, פערגער צו איינער גיעלדשטראפע פאן 150 גולדען אונד צור צאהלונג דער שפעזען פאן 84 גולדען פערארטהיילט ווירד. סטערעני גאב זיך מיט דעם אורטהייל צופריעדען איינד ערזוכטע זיינע שטראפע זאפארט אנטרעטען צו קאנגען. וואהרענד זיינער האפט ליעטע איין אנדערער יידישער גאסעניינגע זיין בלאטט.

ווייר ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומעראנטען אונד פרייגדע זיך מיט איהרען צוישריפטען נור די רעקט אן אונזערע רעדאקציאן צו ווענדען.

אונד ביטטען ווייר דיא אדרעססע איממער דיישלך וויא פאלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

וואיטצנער בולווארד נומעער 29,

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Boulevard Nr. 29, Bupdaest

געשעפטסבעריכט.

פעסטער־פריזע.

קאָרן 6,70—7. גולד. פער קאססא.

נעסטע פוטטער־וואארע —6,70—6 גולד. מאלצ־וואארע 7,75 — 8. גולד.

קוקורוזע נייע 5.10—5.15 גול.

האפער. 6,60—6 גולד.

ר ע פ פ (קאָהל) באנאטע 11—11,40 גולד.

טערמינע־געשעפט. וויזיען פער פריה־יאהר 8,04—8.05 גולד. האפער פער פריה־יאהר 6,54—6.56 גול. קוקורוזע פער פער מאי־יוני 5.66—5,67 גולד.

מעהל־פרייזע (פער 100 קילאגראמם זאמטט זאק.

פריזע אב פעסט:) נומ: 0: 16 גולד. 50 קר. נומ. 1: 16 גולד. — קר. נומ. 2: 15 גולד. 50 קר. נומ. 3: 14 גולד. 60 קר. נומ. 4: 14 גולד. 20 קר. נומ. 5: 13 גולד. 30 קר. נומ. 6: 12 גולד. 40 קר. נומ. 7: 11 גולד. 60 קר. נומ. 8: 10 גולד. 70 קר. נומ. 8½: 9 גולד. 40 קר. נומ. 8¾: 7 גולד. 80 קר. פיינע קליינע 4 20 גולד. גראבע קליינע 4 גולד: — קרייצער.

הולזענפרייכטע: ערבסען אונגאריישע 10.—11 גול' לינזען 9.—15 גול. פיזאלען גראסע וויינטע 9.25 — 9,75 גול. צווערגל־באהנען 10,25 — 11. גול. ראהע הירזע 6 25 גולד' הירזע בריען 11.25—12 גול. מאהן גרויער 24.—25. גולד.

בלויער 26 29 גול. קומעל 31—33 גול. מאהראזאמען 7,25 — 8, גול. (אללעס פער 100 קילאָ.)

שפיריטוס. נייע מעטהאדע, אים קליינען 28.50 גול, אים גראסען —28. גול. אלטע מעטהאדע 30.75—31. גול' אללעס פער 10000 ליטער־פערצענט.

צוויטשקען־מוס (לעקוואר) באנאטער —17, — 19,25 גולדען

האנף נעלייטערטער 29,50—31 גולד.

וואכס 143 גולדען.

קנאפפערן, סלאוזאניער 11.75 גולד.

וואללנססע 19—19,50 גולד.

ריבאל, צו —35. גולד. פרעטערצ.

רעפס־קיבען, 5.75 גולד.

אינשלטט, (חלב) 46 — 47. גולד.

פעט־אלעאים, 25,25—25 גולד.

שאפפעללע. אם מארקט וואורדען צוזקא 20000 שטיק פרישידענער נאטשנגען פערקויפט. אוי צ: דייטש־וואללינע 2,60—2,80 גול. באטשקער אונד באנאטער 2,70—3,20 גולדען פער פאאר, פערבישע אונד בולגאריש 135—145 גול. פער 100 שטיק. באָסנישע אונד קראָאטישע 45—47 גולד. פער 56 קילאָ. (אללעס פער 2 פערצענט)

לאמם־פעללע, באטשקאער אונד באנאטער 88—95 גול. (פער 102 שטיק.)

קיטצפעללע טירקיטע 150 גולד. — אונגאריש 165 גולד. —

לערער, נעפאקטעס פסונדלערער פאן 24—28 ק' 172—174 גולד. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאן 10—14 קילאָ, 168—172 גולד. צוויימאל פערזעטצטע טערצען 16—18 קילאָ 166—170 גולד. אונד דריימאל פערזעטצטע טערצען 19—22 קילאָ 170—174 גולד. — אבער־לערער: קוה־הייטט נעגערבטע 5 — 6 קילאָ 225—245 גולד. נעפאָגענע 5 — 6 קילאָ 215—230 גולד.

קאלב־פעללע, נעגערבטע 6—9 קילאָ 340—375 גולד. בדוינע 10—12 קילאָ 440—465 גולד.

הייטט פער — קילאָ, טראָקענע אונגאריישע אכסע־הייטט — קילאָ צו 29,50—33,50 גולד. — דעשטאָ קוה־הייטט — קילאָ 22'50 — 24 גולדען. ראָסהייטט —10. —14. גול פיטשלינגע 112—118 גול. (אללעס פער פאאר.) קאלבפעללע מיט קאָפפע 195—200 גולד. — אָהנע קאָפפע 205—210 גולד.

ו ו אָ ל ל ע. אין דער פאָרינען זוּאָנע האטטען וויעדער לעבהאפטען פערקעהר. — דיא פייזע וואָרען: באטשקער אונד זאגד איינשוזען 50—54 גול. פעהלע־האפטע טוטשעל איינשוזען 66 — 69 גול. אונד גערינגערע קאממוזאללע 74—77 גולד. (אללעס פער 56 קילאָ.)

ווייגער פרייזע.

וויינצען, פערקויפט וואורדען 22000 מעטערצענטנער פרייזע: אונג.־וויינצען 75.—80. קילאָ 8.50 — 9.30 גולדען פער מעטערצענטנער.

קאָרן (נייא), אונגאריישע 72—73 קילאָ 7.50—7.85 גול. פער מעטרצ.

האפער אונגאריישער 6 75 — 6.95 גולדען פער מעטער־צענטנער.

גערסטע סלאוזאניש 60—64 קילאָ —8.—10.25 גולדען.

קוקורוזע 7.55—7.70 גולדען.

וויינצענמעהל, נו' 0: —.18.—19. גול.— נו' 1: —.17.—18 גולד. נו' 2: 16,50—17.56 גולד. נו' 3: —.16.—17. גולד. (אללעס פער 100 קילאָ.)

קארנמעהל, נו' 1: 13.50 — 14.50 גולד. נו' 2: 11.50—12.50 גולד. (פער 100 קילאָ.)

שפיריטוס 28. — 28.25 גולדען פער 10000 ליטער פערצענט.

לאטטאָעריעזיעהונג פאָם 20 דעצעמבער 1884.

בודאפעסט	7	48	42	45	34
לינץ	4	43	13	8	59
טריעסט	52	38	77	64	83

פראנזוזישע פאָם: מאקס סאבאלטסי.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען	פער 100 קילאָגראמם	קוואלישע פער דעקאָל	פרוכט	קוואלישע פער דעקאָל	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד־אונגאריישער	7.35—7.30	75	קאָרן נייע	70—72	7.15—6.90
"	7.45—7.30	76	נעיסס מאלץ	60	6,75—6.40
"	7.55—7.50	77	" פיזע	62	7.90—6.90
"	7.65—7.60	78	האפער	41	6.80—6.60
"	7.75—7,70	79	קוקורוזע באנאטער	75	5.40—5.35
"	7.85—7 80	80	דעטטא אנדריעע	73	5,45—5,40
"	—.——.—	81	הירזע	—	6.50—6.20
פעסטער־באָדען	—.——.—	75	וויייצען פער דעקאָל		—.—
"	7,60—7.40	76	"		8,05
"	7.70—7.55	77	מאי־יוני		—.—
"	7,80—7,65	78	קוקורוזע		5.75
"	7.90—7.75	79	נעיסטע		—.—
"	8 —7.85	70	האפער		6.55
"	8.10—7,85	80	"		—.—
"	—.——.—	81	רעפס		—.—
וויסענבונער	7.60—7.40	75			
"	7,70—7,55	76			
"	7.80—7.65	77			
"	7,90—7.75	78			
"	8.——7.85	79			
"	8.10—7.05	80			
"	—.——.—	81			
טהיים	7.70—7.50	75			
"	7,80—7.65	76			
"	2.90—7.75	77			
"	8.——7.85	78			
"	8.10—7.95	79			
"	8.20—8,05	80			
"	—.——.—	81			

זאָל מעהל		
נוממער	0	16 50
"	1	16 —
"	2	15 50
"	3	14 60
"	4	14 20
"	5	13 30
"	6	12 40
"	7	11 60
"	8	10 70
"	8½	9 40
שפיריטוס אלטע מעטהאדע פערטעפעט		30 25
" נייע " קארטאָפעל		28 50

דער זאק צו 100 קילאָגראם — מיט זאק פרייאנאהמען

בורז־טאבעללע פאָם 20. דעצעמבער

גלדיקורז	g.	kr.
ווערטפאפיר	100	
פסטערלינג־אנגלישע 8 גולדען זאלר.	5	79
שטק	9	77
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	60	25
100 מארק־שטיק	12	05
מאסטער־ווכסל	1	26
לאזע.		
1854 יר לאָז 4 פרעצנט־שאפס־לאָז	125	50
1860 יר " " " נאצע	136	25
דעטטאָ " " " האלבע	111	50
1864 יר לאָז צו 100 גולדען	172	—
דעטטאָ " " 50 "	170	50
אונגאריש. פרעמיען־לאָז צו 100 גולד.	115	—
פרעמיענשיין־לאָז	116	75
קאָטאָ יענסענשיינע	45	—
טיזקלאָז	21	40
קרעזיוס־לאָז	178	50
קלאר־לאָז	41	75
דאָנאו־דאמפפשיפפאהרט־לאָז	114	—
אינבלוקע־לאָז	19	50
קנעלווישע־לאָז צו 10 גולדען	19	—
קראקויער לאָז 20	18	50
אָפנער־לאָז 40	42	25
מאלם־לאָז 40	30	25
וויאלדע־לאָז 10	18	—
מאלם־לאָז 20	56	25
וואלצענער־לאָז 20	22	70
פס.־לענאָאס לאָז 40	50	75

לאזע	g.	kr.
פסאנטשלער לאָז צו 20 גולדען	23	50
פרעמסער לאָז 100	130	—
דעטטאָ 50	68	—
וואלדשטיין־לאָז 20	27	50
וויינישגרעץ 20	36	50
ווינדישגראָז	125	—
אָפפענ־לאָז קרעזיוס־לאָז	—	—
פרעדיגש פרעמיען־אלטערע	31	75
וויי־טר־פאָזיערע.		
אונגאריש נאלדיענפס 6%	123	75
דעטטאָ " " נאצע צו 4%	95	25
אָפפענ. אלט־יענפס שפיטע פרייא	103	95
אונגאריש פאפיר־יענפס	90	25
אונגאריש גיזנדקעטלאפפענען	100	75
פרוינטשטראל־לאָז	100	50
פעסטער נאפטער	101	25
דענענבערגיש	102	—
נאלגיש	106	50
נאָרטשע	100	—
קראָאטישע אונד סלאוזאניש	146	—
אונגאריש אייזענבאהן־אלטערע	98	75
וויינענטשפ.אנלעהנען־אנלייהען		
פפאנדבריעפע דער אונגאריש באָדען־קרעדיט־אנשטאלט צו 5% פערצענט	101	50
דער אונגאריש־יענען אויפאטהקען באנק צו 5% פערצענט	100	50
דער אונגאריש אللגעמיינען באָדען־קרעדיט־אנשטאלט צו 5% פערצ.	100	50
דער פפס.באהן 1869	98	—
" נאָרד־פפס.באהן 5%	97	75

Eigenthümer Wittwe Frau M. REIS. Verantwortlicher Redacteu MAX SZABOLCSI. Budapest, : 1884. Druck von Sam· Márkus, Grosse-Kronengasse Nr. 28.

מאַכטיגע דיעות הייסען געבעטע ערהאַרט האט אונד דאס מאָנעס מאַנטעפּאַרע נאָך פּעלע יאהרע איינע ציערדע דער מענשהייט, דער שטאָלץ איזראעלס בלייבען ווערד.

* (צווייא דער רייכסטען יידישען פאַמיליען איראָפּאַס) זינד זיי דעם פאַרגען מיטוואָך מיטאיינאנדער פערשוואָגערט. דער פעטערסבורגער ראַפּהשילד, באַראָן האַראין גינצבורג. דעם דער צאַר ערסט פאַר איינגען וואָבען דען עקסקלוזיטעל פערליהען האט. פערמאָהלטע זיינע טאָכטער מיט דעם בעקאַנטען לאַנדעטער גראַפאַנדיס־יעללען אונד פעלפאַבען מיללאָנאַר הערדן סאַסאַק, דיא ברויט איזט 18, דער ברייטגאַם 28 יאהרע אלט. בייא דער טרויונג, וועלכע דער פעטעסבורגער קראַנאַבבעגער דר׳ דראַקען אים גראַסען וואַלע דעם גנצע בורגישען פאַלאַסטעס פאַלפּהרטע, וואר אויך דער מיניסטער דעם אינגערן, גראַף טאָלסטאָי אונד אנדערע האָהע ווירדענטראַגער אנוועזענד. דער האָכצייט וואַהנטען איבערגעגען פערטעעטער דעם האַהען אדעלס אונד דער פינאַנצוועלט פאַן גאַנץ רוסלאַנד ביא אונד אויך לאַנדאַן אונד פאַריז ווערען דורך איניגע גאַסטע אונד דורך מעהרערע מיטגליעדער דער געזאַנדשאַפטען פערטעטען. דיא אויסשטאַטונג דער ברויט וואר איינע עכט פּרינסליכע, אונד קאָסטעט אבער 200000 רובעל. בייא דער האָכצייט האבען דיא גינצבורגס, דיא דורך אהרע גראַסע וואָהלטאָטען נקייט אין גאַנץ פעטערסבורג געוועגעט ווערדען, אן דען אַרמען געוויסס אויך ניכט פערגעסען, אים זאָ געוויססער, דא אויך דער ברייטגאַם צו דען עדעלסטען וואָהלטהאָטערן אין איזראעל צאָהלט.

* (אנארכיסטען אין נייפעסט.) דער נייפעסטער פאָליציקאָמיסאַר געוויזא טשאַפּא (דערזעלבע, וועלכען דער אנטיסעמיט סטעראַני פאַר קוריצעס אבערפאַללען אונד פערוואונדעט האט.) האט זיך געפּסטערען אים דיא זיכערהייט דער הייפּטשטאַדט אין בעדייטענדעם פערדיענסט ערוואָרבען. אלס זיך פאַר מעהרערען מאָנאטען דיא אנארכיסטישען פערבעגען אין וויען אין שרעקליכער וויזע פערמעהרטען, ערגריפּ אויך דיא בודאַפּעסטער אבער־שטאַדטהייסטמאַנשאַפט שרעקנע מאַסרעגעלן אונד פערוויען אללע אַרבייטער אים דער הייפּטשטאַדט, דיא נור אים ענטפערנטעסטען אים פערדאַכטע וואָרען. מיט דען אנארכיסטען אין פערבינדונג צו שטעהען. אין טהייל דיעזער אויסגעוויעזענען האט זיך אבער אים געהיימען אין נייפעסט ניערערגעלאַסען, וואָאַן דיא שטאַדטהייסטמאַנשאַפט וואָהל קענטניס ערהעלט, דיא אבער דערגען ער ניכט וויסען קאָנטע, אונד וואס ער פאַרהערנעוואַנט, טרייפּט פינקעליך אין. גאַנץ פאַלאַסטיגא איזט שאָן פאַלל זיינעס רוהמעס אונד דיא, פאַן דעם ער אם מיסען פּראָפּעציין. וואַללעפּטס ניכטס דאַפאַן וויסען ?"

„איך שוואָרע אויך, מיינע ברידער. איך וויים נאָך נאר ניכטס !"

„ער וואַנט אויס, דאס אין מאַנן אויס סמירנא. נאַ מענס סאַבאַטאַי צעווי דער מעסיאַס, דער זאָהן דאווידס אונד דער וואהרע ערלאָזער איזראעלס זייא. פערנער, דאס אידם דורך דען הייליגען נייסס אויפגעטראַגען וואָרדע, דיא פיער מרייע־ אונד פאַסטענא זוגען צערשטאָרונג יערוואַלעמס אבצושאַפען, דענן אן דיעזען פאַנען ווירדע זיך דער מעסיאַס ענטהיללען אונד דיא שעכינאה אויס דער נעפאַנגענשאַפט בעפרייע ווערדען. אללעס דיעזעס האט ער אויס דעם זאָהאר פאַר פיעלען צוהערערן בעווייזען. — אן אונס אבער האט ער פאַר קוריצער צייט דיעזעס זענדשריבען נעשיקט. אונד וויא ווייר האָבען אללע יידישע נעפאַנגענען אים טירקישען ריך אין זאַלבעס בעקאַסטען." —

פאַן איבערדרייכטע סאַבאַטאַי צעווי דען בריעף אונד ער לאַז:

„ברידער אין איזראעל ! עס ווירד אויך היעמיט קונד נעמאַכט, דאס דער מעסיאַס . דער אין סמירנא גע־באָרען איזט, אונד סאַבאַטאַי צעווי הייסט, זיין ריך באַלד אָפּפענבאַרען ווירד. ער ווירד דעם סולטאַן דיא קראָנע פאַם הויפּט נעהמען, אום זיא זיך דעלבסט אויפצוזעצען, אונד דער סולטאַן ווירד איהם. וויא אין פקלאַפּ זיינעס דערגען ער ניכט וויסען קאָנטע. איך שוואָרע אויך, דאס אין מאַנן אויס סמירנא. נאַ מענס סאַבאַטאַי צעווי דער מעסיאַס, דער זאָהן דאווידס אונד דער וואהרע ערלאָזער איזראעלס זייא. פערנער, דאס איהם דורך דען הייליגען נייסס אויפגעטראַגען וואָרדע, דיא פיער מרייע־ אונד פאַסטענא זוגען צערשטאָרונג יערוואַלעמס אבצושאַפען, דענן אן דיעזען פאַנען ווירדע זיך דער מעסיאַס ענטהיללען אונד דיא שעכינאה אויס דער נעפאַנגענשאַפט בעפרייע ווערדען. אללעס דיעזעס האט ער אויס דעם זאָהאר פאַר פיעלען צוהערערן בעווייזען. — אן אונס אבער האט ער פאַר קוריצער צייט דיעזעס זענדשריבען נעשיקט. אונד וויא ווייר האָבען אללע יידישע נעפאַנגענען אים טירקישען ריך אין זאַלבעס בעקאַסטען." —

פאַן איבערדרייכטע סאַבאַטאַי צעווי דען בריעף אונד ער לאַז:

„ברידער אין איזראעל ! עס ווירד אויך היעמיט קונד נעמאַכט, דאס דער מעסיאַס . דער אין סמירנא גע־באָרען איזט, אונד סאַבאַטאַי צעווי הייסט, זיין ריך באַלד אָפּפענבאַרען ווירד. ער ווירד דעם סולטאַן דיא קראָנע פאַם הויפּט נעהמען, אום זיא זיך דעלבסט אויפצוזעצען, אונד דער סולטאַן ווירד איהם. וויא אין פקלאַפּ זיינעס דערגען ער ניכט וויסען קאָנטע. איך שוואָרע אויך, דאס אין מאַנן אויס סמירנא. נאַ מענס סאַבאַטאַי צעווי דער מעסיאַס, דער זאָהן דאווידס אונד דער וואהרע ערלאָזער איזראעלס זייא. פערנער, דאס איהם דורך דען הייליגען נייסס אויפגעטראַגען וואָרדע, דיא פיער מרייע־ אונד פאַסטענא זוגען צערשטאָרונג יערוואַלעמס אבצושאַפען, דענן אן דיעזען פאַנען ווירדע זיך דער מעסיאַס ענטהיללען אונד דיא שעכינאה אויס דער נעפאַנגענשאַפט בעפרייע ווערדען. אללעס דיעזעס האט ער אויס דעם זאָהאר פאַר פיעלען צוהערערן בעווייזען. — אן אונס אבער האט ער פאַר קוריצער צייט דיעזעס זענדשריבען נעשיקט. אונד וויא ווייר האָבען אללע יידישע נעפאַנגענען אים טירקישען ריך אין זאַלבעס בע־קאַסטען." —

פאַן איבערדרייכטע סאַבאַטאַי צעווי דען בריעף אונד ער לאַז:

„ברידער אין איזראעל ! עס ווירד אויך היעמיט קונד נעמאַכט, דאס דער מעסיאַס . דער אין סמירנא גע־באָרען איזט, אונד סאַבאַטאַי צעווי הייסט, זיין ריך באַלד אָפּפענבאַרען ווירד. ער ווירד דעם סולטאַן דיא קראָנע פאַם הויפּט נעהמען, אום זיא זיך דעלבסט אויפצוזעצען, אונד דער סולטאַן ווירד איהם. וויא אין פקלאַפּ זיינעס

הערען פאַלגען. דאַנן ווירד ער אונזיכטבאַר ווערדען, איבער דען באַך סאַמבאַטיאָן נעהען. דאוועלבסט איינע מאַכטיגע מאַנט. נאַמענס מייראַהטען, אונד נאַכדעם זיך דע־עלבסט דיא עצהן שאַמטע אין איהן אנגעשלאָסען האבען ווערדען, ווירד ער אויף איינעס דראַכען ריישענד, דעסען צינעל אויס אייניגע זיעבענקאָפּפיגען שלאַנגע בעשטעהען. אויף מאַנט בעגלייטיס אין יערוזאַלעם איינזעהען. אויף דיעזער רייזע ווירד איהן נאָך אונד מאַנאָ איבערפאַללען, אבער ניכט מיט שווערד אונד באָגען ווירד דער מעסיאַס זיך פערטהיי־דיגען, אָנדערן דער הויף זיינעס מונדעס ווירד דיא פיינדע צו באַדען שווערצען. אונד זיין בלאָטעס וואַרט ווירד זיא פאַללענדס אויסריבען. נאַך זיינער אנקונפט אין יערוזאַלעם ווירד נאָטט דען אים היממעל אויס נאָלד אונד עדעלשטיי־גען ערדישען טעמפּעל צור ערדע הערבאַלאַסטען, וואָרין דער מעסיאַס אלס האָהערפּריעסטער אָפּפערן ווירד. איך בעאיילע מיך, דיעזעס אללעס אויך בעקאַנטס צו מאַכען. נאַטהאַן באַשטעקנאַטי."

איבער סאַבאַטאַיס נעזיכט וואָרען, וואהרענד ער דען בריעף נעלעזען, איינינע וואָלקען נעצאָגען. ער שיען ניכט דאַמיט צופריעדען צו זיין. דאָך וואר ער, דער זיך דען וואונדערן נעפאַנגען נעגעבען, שאָן נעגאַהטיגס, דיעזען בריעף אלס איין נייעס וואונדער אונד צייכען זיינער מעס־סיאַסווירדע אנצווזעהען. „יא, איהר ברידער," שפּראַך ער פּייערליך, „מיין ריך האט בעגאָנגען אין דיעזער נאַכט. איך בין דער מעסיאַס, דען דיא פּראָפּעטען נעוויסיאַנס, אונד איך בין נעקאָמען, אויך צו בעפרייען פאַן אללען פעסעלן דעס לייבעס אונד נייסטס." איין נראָסער יובעל בראַך אונטער דען יודען אויס. זיא האַלטען פּאַכטיג בעראַטענע מולטהיערע הערבייא אונד פיהרטען דען מעסיאַס אונד דיא מעסיאַסבריוס מיט נעוואַנג אונד אים פּריאָזמ) נאַך קאַיראָ. אין זיינער הערבערגע אנגעלאַנגט, פאַנד סאַבאַטאַי קיסטען פאַלל ווייכטהום אונד, שאַנען שמוקעס, דיא אין דער פערוויכענען נאַכט פאַן קאַמעלטרייבערן פיר איהן דיער וואַרען אנגעגעבען וואָרדען, אונד אום איהן שראַהל־טע אללעס אים נלאַנץ איינעס מאָרגענלאַנדישען הער־שערס.

נעגען מיטטאַג לאַנגטען אויך באַרוך אונד רובען אין דער הערבערגע אן. אין וויסענקליידערטער, עהרווירדיגער נייען אין איינעס ווילבערבאַרט, האַטטע, אלס דיא אם מאָרגען אויס דעם שלומטער עוואַכט וואָרען, נעבען אהרהם באַאָט געשאַנדען אונד איהנען נעזאָגט. דאס דער מעסיאַס נאַך קאַיראָ צוריקנעקעהרט, ער זעלבסט אבער, דער איהנען דיעזע נאַכריכט איבערבריינגע, מאָעס זייא. זאָ ערצעהל־טען זיא.

באַלד שראָמטען דיא יודען אויס נאַנץ קאַיראָ אונד דען בעגאַבבראַטען שטאַדטען הערבייא, אונד פּעלע בראַכ־טען דעם מעסיאַס ריכטע נעשענקע. ער ריכטעטע איינע פּאַכטיגע האָכצייט אויס.

אלס איהם מייראַם דען פערלאַבונגסרינג איבערריכטע, ערקאַנטע סאַבאַטאַי דען רינג סאַלאָמאָ׳ס. אונד ער פּיעל אויף זיין אנגעזיכט אונד בעטעטע.

דיא לעטצטע ערפּאַללונג, דער טאַליסמאַן דער נייס־טער רוהטעע ווייעדער אין זיינער האַנד. אונד אלס ער אויס־שאַנד, שראַק ער מיט שטאָלצער בעגייסטערונג: „איז־ראעל, איך בין דיין מעסיאַס !"

(פאָרזעטצונג פאָלגט.)

ווער, אויף איינע, זאָנדערן אויף ווייט אויבער צווייא מילליאָנען. דיעזע ווייבסעל האָטען בײַ געסטערן נאָר קײַנען ווערטה, דאָ זיא פאָן זאָלכען פערזאָנלײַכקײַטען הערהרטען, דיא ניכט צאַהלענדיגסאָהן זינד. אין איינגעטהײַלטער צוזאָלל פֿינגט עס אבער דאָס אין טהײַל דער וועבסעל גערארדע מיט דעם געסטרינגען טאָגע ווייע דער איינען ווערטה ערהיעלטען אונד צוואר איינען זעהר בעדײַטענדען ווערטה. אונטער דען שולדנערן מוסלערס פֿיגורירט נאָמלײַך פֿירסט אדאָם איסלאנטי מיט איינער האַלבען מיליאָן גולדען. דער פֿירסט וואר פֿאָר יאהרען שאָן צאַהלונגסאונפֿאָהיג געוואָרדען, מיט דעם געסטרינגען טאָגע אבער איזט ער אויפֿאָיינמאָל צום פֿעלפֿאָלבען מיליאָנאָר געוואָרדען, דאָ דעם־לען שווייצערמוטטער, דיא שטײַנרײַכע באַראָנין סינא געשטאָרבען איזט אונד איהרען 4 טאָכטערן איין פֿערמאָגען פֿאָן 30 מיליאָנען גולדען הינטערלאַסען האָט. — וואָס דען מיליאָנענדיעב לוקאָס יונגער בעטרײַפֿט זאָ האָט דיעזער, וויא עס הײַטע בעשרײַבט פֿעסטגעשטעלט איזט, דיא טהיילנאָהמע, וועלכע אנפֿאנגס זײַן שיקזאַל איבער־אלל ערגענגע, דורכאײַס ניכט פֿערדיענט. דענן הײַטע איזט עס גונסטער געווײַסס, דאָס יונגער לאַנגע בעפֿאָר ער קופֿפֿלער קענגען גלערנט, דיא גזעלשאַפֿט אויף הונדערטווזונדע בעשטאָהלען האָט. ער ערשײַנט הײַטע דורכאײַס ניכט מעהר אלס דער אונשולדיג פֿערפֿירטע מאַן, פֿיר דען מאַן איהן אנפֿאנגס צו האַלטען גענײַגט וואר. אין דעם געהיימען בוכע, וועלכעס בײַ קופֿפֿלער פֿאַרגעפֿונדען וואָרדע, האָט יונגער אײַנגעהאַנדיג אללע בעטראָגע פֿערצײַכנעט, דיא ער פֿאָן דעם פֿערמאָגען דער באַנק אן קופֿפֿלער אײַנגעפֿערט אונד איך אללע דיא סוממען וועלכע ער דאַנן פֿאָן קופֿפֿלער ערהאַלטען האָט. אײַס דיעזען אײַפֿצײַכנונגען געהט דײַטלך הערפֿאָר, דאָס יונגער פֿאָן אלל דען אונזײַבערען געשאַפֿטען קופֿפֿלערס גענײַע קענגנײַסס האָטטע. — דיא שטיממונג דער עסקאָנטבאנק גענענאײַבער איזט אײַנע עטוואָס־הינגרע אונד ווענן ניכט ווערער נײַע אײַבערראַשונגען דאצווישען קאָממען, זאָ ווערד דיא באנק דיעזע שווערע קרײַזע באלד אײַבערשטאנדען האבען.

פֿערשיעדענע נײַאיגקײַטען.

* (דער אונגאַרישע האָף.) אין דיא זאָנסטע שטילען רײַמע דער אָפֿענער קאָנגרעס איזט דײַט 2 טאָגען אין גאַר בעשײַדענליכעס גאַלאָפּ. אונד גערײַשאָללעס לעבען אײַנגעגאָנגען. דער גלעלעבטע לאַנדעסהערר אונד דיא אנגעבע־טעטע לאַנדעסמוטטער, דער קראָנפּרינץ־טהראָנפֿאָלגער אונד דעסען לעבערײַצענדע האָהע געמאהלין, פֿערנער דיא בלוהענדע קאָנגלײַכע יונגפֿרײַא, ערצהערצאָגין וואלערע אונד דער יונגסטע לעבליכע שפּראָס דער קאָנגסאָהמיליע, ערצהערצאָגין עלײַזאָבעטה (טאָכטער אונזערעס קראָנפּרינצען) בעפֿינדען זיך זײַט צוויי טאָגען אין דער אנגאַרישען הײַפּטשטאדט, וואָ זיא דיא ווײַהנאַכטען אונד; דאָס גײַאָהרס־פֿעסט פֿײַערן ווערדען, אונד וואָ זיא אײַך דיא גלוקײַנשע אײַס אללען טהיילען דער מאָנאַרכיע ענטגעגענגעהמען ווערדען. בודאַפּעסט בלײַבט יעטצט פֿיר לאַנגערע צײַט דער מיטטהײַלפּונקט דעס רײַכעס, דער זיך אײַממער דאָ־ט בעפֿינדעט. וואָ דער קאָנגלײַכע האָף וווילט. אין דער אָפֿענגאַרנבורג אײַזט עס צוואָר עטוואָס עגנע אונד דײַנע מאָיעסטאָט זאָלל אײַנמאָל פֿאָר דעם גראָפֿען אנדראַשי שערצ־האָפֿט געאײַסערט האָבען, דאָס ווענן ער אן אָפֿען אײַנגע גאַסטע בעקאָממען מאָכטע. דאָנן מוסטע ער זיא אײַף דען טישען שלאָפֿען לאַסען, דאָס ווערד אבער ניכט אײַממער זאָ בלײַבען. שאָן מיט דעם נאָכסטען פֿרהלינג ווערדען דיא פֿאָראַרבײַטען צום אײַסבײַא דער קאָנגסבורג, פֿיר וועלכע 19 מיליאָנען גולדען בעשטיממט וואָרדען זינד, אין אנגאַרפֿ געגאָממען ווערדען, אונד דאָנן ווערד דער אונגאַרישע קאָנג אײַנען ווערדיגען אונד שטאָלצען אונגאַרישען האָף אין בודאַפּעסט האַלטען. דיא 221 געמאָכטער, סאָלאָנס אונד צײַממער דער הײַטיגען קאָנגסבורג, געגענען בײַא וווייטעס ניכט אײַנער גלאַנצאָללען האָהאלטעניג, אונד דאָנן ווערד דער פֿראַכט אונד בעקוועמלײַכקײַט דער קאַיזערבורג אין ווענן ניכט אײַנמאָל פֿערגלײַכען ווערדען. — דער קראָנפּרינץ אלס עכטער געלערטער, לײַעס נאָך פֿאָר זײַנער אנקונפֿט אײַנזעען דײַכטערפֿרסטען, צו דעם ער זיך אײַסערפֿאָרדענטלך הינגעצאָגען פֿלעגט, צו זיך בײַשטען. אָקאָ ערוואַרטעט דאָס קראָנפּרינ־צענפּאָאר בײַם באַהנהאָף. דער קראָנפּרינץ רײַכטע איהם ערפֿרײַט; דיא האַנד, דאָס טהאָט אײַך דיא קראָנפּרינצעסס, דערען האַנד אָקאָ מיט זײַנען רײַפֿען בערהרטע. אײַנע שטונדע שפּאָטער וואר אָקאָ בעראײַס נאָכט דעם קראָנפּרינצען אונד קאָנגסוהען אונד רײַכטער בעשפּראַכען מיטאײַנאַנדער דיא אנגעלעגענהײַט איהרעס גראָסען געמײַנשאַפֿטליכען ווערקעס, מײַט וועלכעס זיא דיא פֿאָלקער דעס רײַכעס בעשענקען ווערדען. — הײַטע פֿערלײַטעט, דאָס דער קראָנפּרינץ מאָרגען אָקאָ, דאָס פֿערשפּרעכען געגעבען האָטטע, אן דעם אונגאַרישען טהיילע דעס ווערקעס אײַנגע פֿאָרטען צו בעאַרבײַטען. — אלס עכטע לאַנדעס מוטטער וואר דיא ערסטע טהאָט אונזערער קאָנגין אלס זיא דער אנקאָם, דאָס זיא 500 גולדען אן דיא ארמען, אהנע אײַנטערשײַדער דער קאָנפֿעססײַאָן, פֿערטהיילען לײַעס. זײַנע מאַיעסטאָט דער קאָנג בעדאַכטע פֿאָטערלך דיא וואהלטהאָטגקײַטס־פֿערײַנע דער הײַפּטשטאדט אײַנע לײַעס אײַך דעס אײַראָעלי־טישען פֿרײַנפֿערײַן 100 גולדען צוקאָממען.

* (שטעפֿאַנײַע אונד רודאָלפֿשטאדט.) צוויי שטאדטטהיילע אפֿענס „טאַבאַן“ אונד „פֿעסטונג“ ווערדען אין דער נאָכסטען צײַט איהרע בײַהערגען אײַנפֿאַכען נאָמען אבלעגען אונד צוויי דער גלאַנצענדעסטען נאָמען דעס רײַכעס ערהאַלטען. „טאַבאַן“ ווערד נאָמלײַך אן „שטעפֿאַנײַעשטאדט.“ „פֿעסטונג“ אן „רודאָלפֿשטאדט“ פֿערוואַנדעלט ווערדען.

* (קדוש השם.) אינזער גלײַבענסגאָסע, דער בודאַפּעסטער באַנקדירעקטאָר הערר מאָקס שאָנבערגער צאָהלט אונשטרײַטיג צו דען גראָסטען ירישען וואָהלטהאָטערן דער הײַפּטשטאדט. אונד דאָס וויל פֿעל זאָגען. עס לאָסט זיך זאָ מאַכען פֿרעגען דיא בודאַפּעסטער יודען פֿאָר־בײַנען, אײַנעס אבער מיס איהנען פֿאָלל אונד נאָנען געלאַסען ווערדען: זיא זינד באַרמהערציג אונד וואָהלטהאָטיג אן דעם עדעלסטען, אן דעם שאָנסטען זינגע דעס וואָרטעס. פֿערגאַנגענע וואָכע בעקלײַדעטע הערר שאָנבערגער אוים אײַנענען מיטטעלן 25 ארמע יודענקינדער פֿאָן שײַטעל בײַ צור צעהנע מיט נײַען קלײַדערן, אונד געסטערן לײַעס דער עדלע מאַן הערערן וועגדעלען לאָקטשע. דען דירעקטאָר דער קאַטהאָלישען שולע אין דער באַנאָנקאָסע ערוואַכען, ער מאָנע איהן 10 ארמע קינדער זײַנער שולע נאַהמהאָפֿט מאַכען, דיא ער פֿאָללשטאַנדיג בעקלײַדען אונד מיט שולדעקוויטטען פֿערזעהען ווערד. דער שולדירעקטאָר נאַהם נאַטירלך דאָס אנערבײַטען מיט פֿרײַדע אן אונד הײַטע וואָרדען 10 דער ארמסטען קרײַסטענקינדער מיט נײַען ווינטערקלײַדערן פֿערזעהען דיא דאַנקבאַרגנגען אונד זעגענסשפּרײַכע דער גלוקלײַכען קלײַנען אײַזט געוויסס דער שאָנסטע לאָהן דיעזער עדלען טהאָט הערר שאָנבערגער האָט אבער אײַסערדעם אים שאָנסטען זינגע דעס וואָרטעס מקדש השם געוועזען. —

* (סיר מאַזעס מאָנטעפֿיאָרע.) דער אללפֿערעהרטע עדלע גרײַז אײַזט, וואָ מאַן אים לאָנדאָן מעלדעט. אן דען לעצטען מאָנען בעדעגקלך ערקראַנקט. עס אײַזט נאָך ניכט לאַנגע הער, דאָס מלליאָנען אנדאַכטגער אים טעפֿסטער זעעלע צום אללגײַסטען געפֿלעהט האָבען, ער מאָנע אונזערען טהײַערן מאָזעס דאָס לעבענסאלטער אונזערעס גראָפֿען אונד הײַלינען דערהערס מאָזעס ערריכען לאַסען. האָפֿפֿען ווער, דאָס דער אלל־

* (שטעפֿאַנײַע אונד רודאָלפֿשטאדט.) צוויי שטאדטטהיילע אפֿענס „טאַבאַן“ אונד „פֿעסטונג“ ווערדען אן דער אנגאַרישען הײַפּטשטאדט, וואָ זיא דיא ווײַהנאַכטען אונד; דאָס גײַאָהרס־פֿעסט פֿײַערן ווערדען, אונד וואָ זיא אײַך דיא גלוקײַנשע אײַס אללען טהיילען דער מאָנאַרכיע ענטגעגענגעהמען ווערדען. בודאַפּעסט בלײַבט פֿיר לאַנגערע צײַט דער מיטטהײַלפּונקט דעס רײַכעס, דער זיך אײַממער דאָ־ט בעפֿינדעט. וואָ דער קאָנגלײַכע האָף וווילט. אין דער אָפֿענגאַרנבורג אײַזט עס צוואָר עטוואָס עגנע אונד דײַנע מאָיעסטאָט זאָלל אײַנמאָל פֿאָר דעם גראָפֿען אנדראַשי שערצהאָפֿט געאײַסערט האָבען, דאָס ווענן ער אן אָפֿען אײַנגע גאַסטע בעקאָממען מאָכטע. דאָנן מוסטע ער זיא אײַף דען טישען שלאָפֿען לאַסען, דאָס ווערד אבער ניכט אײַממער זאָ בלײַבען. שאָן מיט דעם נאָכסטען פֿרהלינג ווערדען דיא פֿאָראַרבײַטען צום אײַסבײַא דער קאָנגסבורג, פֿיר וועלכע 19 מיליאָנען גולדען בעשטיממט וואָרדען זינד, אין אנגאַרפֿ געגאָממען ווערדען, אונד דאָנן ווערד דער אונגאַרישע קאָנג אײַנען ווערדיגען אונד שטאָלצען אונגאַרישען האָף אין בודאַפּעסט האַלטען. דיא 221 געמאָכטער, סאָלאָנס אונד צײַממער דער הײַטיגען קאָנגסבורג, געגענען בײַא וווייטעס ניכט אײַנער גלאַנצאָללען האָהאלטעניג, אונד דאָנן ווערד דער פֿראַכט אונד בעקוועמלײַכקײַט דער קאַיזערבורג אין ווענן ניכט אײַנמאָל פֿערגלײַכען ווערדען. — דער קראָנפּרינץ אלס עכטער געלערטער, לײַעס נאָך פֿאָר זײַנער אנקונפֿט אײַנזעען דײַכטערפֿרסטען, צו דעם ער זיך אײַסערפֿאָרדענטלך הינגעצאָגען פֿלעגט, צו זיך בײַשטען. אָקאָ ערוואַרטעט דאָס קראָנפּרינצענפּאָאר בײַם באַהנהאָף. דער קראָנפּרינץ רײַכטע איהם ערפֿרײַט; דיא האַנד, דאָס טהאָט אײַך דיא קראָנפּרינצעסס, דערען האַנד אָקאָ מיט זײַנען רײַפֿען בערהרטע. אײַנע שטונדע שפּאָטער וואר אָקאָ בעראײַס נאָכט דעם קראָנפּרינצען אונד קאָנגסוהען אונד רײַכטער בעשפּראַכען מיטאײַנאַנדער דיא אנגעלעגענהײַט איהרעס גראָסען געמײַנשאַפֿטליכען ווערקעס, מײַט וועלכעס זיא דיא פֿאָלקער דעס רײַכעס בעשענקען ווערדען. — הײַטע פֿערלײַטעט, דאָס דער קראָנפּרינץ מאָרגען אָקאָ, דאָס פֿערשפּרעכען געגעבען האָטטע, אן דעם אונגאַרישען טהיילע דעס ווערקעס אײַנע פֿאָרטען צו בעאַרבײַטען. — אלס עכטע לאַנדעס מוטטער וואר דיא ערסטע טהאָט אונזערער קאָנגין אלס זיא דער אנקאָם, דאָס זיא 500 גולדען אן דיא ארמען, אהנע אײַנטערשײַדער דער קאָנפֿעססײַאָן, פֿערטהיילען לײַעס. זײַנע מאַיעסטאָט דער קאָנג בעדאַכטע פֿאָטערלך דיא וואהלטהאָטגקײַטס־פֿערײַנע דער הײַפּטשטאדט אײַנע לײַעס אײַך דעס אײַראָעלי־טישען פֿרײַנפֿערײַן 100 גולדען צוקאָממען.

* (שטעפֿאַנײַע אונד רודאָלפֿשטאדט.) צוויי שטאדטטהיילע אפֿענס „טאַבאַן“ אונד „פֿעסטונג“ ווערדען אן דער נאָכסטען צײַט איהרע בײַהערגען אײַנפֿאַכען נאָמען אבלעגען אונד צוויי דער גלאַנצענדעסטען נאָמען דעס רײַכעס ערהאַלטען. „טאַבאַן“ ווערד נאָמלײַך אן „שטעפֿאַנײַעשטאדט.“ „פֿעסטונג“ אן „רודאָלפֿשטאדט“ פֿערוואַנדעלט ווערדען.

* (קדוש השם.) אינזער גלײַבענסגאָסע, דער בודאַפּעסטער באַנקדירעקטאָר הערר מאָקס שאָנבערגער אונשטרײַטיג צו דען גראָסטען ירישען וואָהלטהאָטערן דער הײַפּטשטאדט. אונד דאָס וויל פֿעל זאָגען. עס לאָסט זיך זאָ מאַכען פֿרעגען דיא בודאַפּעסטער יודען פֿאָר־בײַנען, אײַנעס אבער מיס איהנען פֿאָלל אונד נאָנען געלאַסען ווערדען: זיא זינד באַרמהערציג אונד וואָהלטהאָטיג אן דעם עדעלסטען, אן דעם שאָנסטען זינגע דעס וואָרטעס. פֿערגאַנגענע וואָכע בעקלײַדעטע הערר שאָנבערגער אוים אײַנענען מיטטעלן 25 ארמע יודענקינדער פֿאָן שײַטעל בײַ צור צעהנע מיט נײַען קלײַדערן, אונד געסטערן לײַעס דער עדלע מאַן הערערן וועגדעלען לאָקטשע. דען דירעקטאָר דער קאַטהאָלישען שולע אין דער באַנאָנקאָסע ערוואַכען, ער מאָנע איהן 10 ארמע קינדער זײַנער שולע נאַהמהאָפֿט מאַכען, דיא ער פֿאָללשטאַנדיג בעקלײַדען אונד מיט שולדעקוויטטען פֿערזעהען ווערד. דער שולדירעקטאָר נאַהם נאַטירלך דאָס אנערבײַטען מיט פֿרײַדע אן אונד הײַטע וואָרדען 10 דער ארמסטען קרײַסטענקינדער מיט נײַען ווינטערקלײַדערן פֿערזעהען דיא דאַנקבאַרגנגען אונד זעגענסשפּרײַכע דער גלוקלײַכען קלײַנען אײַזט געוויסס דער שאָנסטע לאָהן דיעזער עדלען טהאָט הערר שאָנבערגער האָט אבער אײַסערדעם אים שאָנסטען זינגע דעס וואָרטעס מקדש השם געוועזען. —

* (סיר מאַזעס מאָנטעפֿיאָרע.) דער אללפֿערעהרטע עדלע גרײַז אײַזט, וואָ מאַן אים לאָנדאָן מעלדעט. אן דען לעצטען מאָנען בעדעגקלך ערקראַנקט. עס אײַזט נאָך ניכט לאַנגע הער, דאָס מלליאָנען אנדאַכטגער אים טעפֿסטער זעעלע צום אללגײַסטען געפֿלעהט האָבען, ער מאָנע אונזערען טהײַערן מאָזעס דאָס לעבענסאלטער אונזערעס גראָפֿען אונד הײַלינען דערהערס מאָזעס ערריכען לאַסען. האָפֿפֿען ווער, דאָס דער אלל־

פֿאָלליעטאָן.

דיא אָפֿפֿער דער קאַבאַלא.

היסטאָרישער ראָמאַן אוים דעם 17־טען יאהרהונדערט.

(84־טע פֿאָרזעטצונג.)

נאָך אײַנינען מאָנען שאָן בראַכטע מיך מײַן ברודער אויף אײַן נאָך ענסטען אבנעהענדעס שיף אונד פֿאָן ענגלען, דיא מיך צו־ווילען זאָנאָר זיכטבאַר בעגלײַטעטען, לאָנגטע איך אים האָפֿן פֿאָן אלעקסאַנדרײַן אן. זאָ וווא איך דען פֿוס אנס לאַנד זעטצטע. טראָס אײַן ערהרוידיגער נרײַן צו מיר, אין דעסטען ערנסטעס, מיט לאַנגעס, ווײַסעס באַרט נעצײַרטען נעזיכטע איך מיט שטילדעס נרוזען דיא צינע מײַנעס פֿערשטאָרבענען פֿאָטערס ווידער צו ערקענען גלײַכטע. אבער זײַן לײַבעפֿאָללעס וועזען פֿלאָסטע מיר צופֿרדרײַן אײַן. ער נאָנגטע מיך בײַם נאָמען. זאָנטע מיר, ער ווײַא בעשטאָללט, מיך צו עמפֿאָנגען, אונד פֿיהרטע מיך אין אײַן נראָפֿטע פֿראָכטענס הויז, וואָ איך הערלך בעדײַענס וואוהדע, אלס איך דאָרט אײַנינע צײַט פֿערוויילטע. זאָנטע מיר דער עדלע נרײַז, אין דער פֿאָלגענדען נאַכט וועדע מײַן ברײַשנאָס, דער מעפֿסיאָס סאַבאַטהאַי צעוויי קאָממען, אום מיך אבצוהאָלען. איך ענטשלײַפֿ פֿאָן זעלבען האָפֿפֿנונגען אומנוהקעלס. ענדלך ווערקען מיך אײַנינע וואוהדערשאָנע מאָרגען אונד שטיקען מיך מיט דעם פֿוטער, דען זײַא מיטנבראַכט. דער נרײַז אבער נאָב מיר אײַנען שאָנען רינג, דען איך דיר אלס פֿערלאָבונגסרינג אײַבערלײַכען זאָללטע אונד שענקטע אײַנע שאָלע פֿאָלל וווען אין, מיט דיר אויף אונזערן בונד צו ערינקען. דאָנן ענטפֿערנטען זיך אללע אונד דיא מאָדכען זאָנגען בײַזטלײַדער אין דען נאָהען נעמאַכען, אבער עס וואָרען מאָנע וווא ענגעלסמוזיק, נור אין דער צאַרטעסטען קינדהײַט האָטטע איך דערגלײַכען נעהאָרט. וואָהרענד דיעזער נעזאָנגע נעאָטטע דיא הערען צו מיר, איך זאָנק אן דײַנע בוסט אונד נעגאָנען אונאײַס־שפּרעכלך האָהע זעלינקײַט, בײַ איך פֿלאָטצלך הײַנ־ערוואַכטע. — אבער זאָנע מיר, וווא זינד ווער הײַנעהער נע־קאָממען?“

„ווײַס איך עס?“ פֿערזעטצטע סאַבאַטהאַי. „אונאײַס־לאָזלײַכע וואונדער האָבען אונס אומטשאָנגען, לאָס זיא דיר אײַנע פֿערזײַכערונג אונזערער האָהען בעשטיממונג זײַן: דענקע ניכט ווײַטער דאָראָן, וווא ווער פֿערזײַנינע וואָרדען זינד, דאָס אײַס דאָך אײַנערקלאָרלך; זינד ווער דאָך פֿערזײַנינע, הערלכע, אונד דײַנעס נלך. וווא קײַנעס אײַף ערדען לאָס עס אונס נענײַסען. עס ווערדען אויך טרײַבע מאָנע קאָממען אונד הערטע קאָמפֿסע; דענן מײַן נאָנג אײַבער דיא ערדע ווערד אײַן שווערער זײַן. דיא פֿײַנדע נאָפֿטען ווערדען אויסצײַהען, מיך צו פֿערנײַכטען; אבער דער הערר ווערד מיט מיר זײַן.“

„אונד ער האָט מיך דײַר נענענען,“ שפּראָך מײַס מיט אונווידערשטהלכעס לײַבערײַן. „האָמס איך דיר, מײַן קאָנג אונד הערר. דיא קאָנגסאָהנען פֿאָן דײַנער שאָנען האָהען שטערנע ווענקטסע אונד דיא לאָסט דײַסערער מאָנע טראָנע, — ניכט אללײַן דער ערען זאָלל איך מהיילהאָפֿטען זײַן, דיא דיך שטיקען, זאָנדערן אויך דער לאָסטען דיא דיך דרײַקען. — הײַל דיר מײַן נעלײַעבטער קאָנג אונד הערר!“

„הײַל דיר, מײַנע קאָנגין! אונד דאָנק דעם נאָפֿטע אונזערער פֿאָטער, דער דיך מיר נאָב אונד זיך זײַנעס פֿאָלקעס נון ערבארמטע.“

דיא ערסטע הולדיגונג.

אלס זיא נאָך שפּראָכען, וואורדע עס לעבענדיג אם אופֿער. אונד פֿאָלקעלך ערשאָללען שטימען: „הײַל סאַבאַהאַי, דעם מעססיאָס אײַראָעלס, אונזערס קאָנג!“

סאַבאַטהאַי פֿוהר עמפֿאָר אונד ערבלײַקטע אײַנע מענגע יודען אם אופֿער. אונד דאַרונטער פֿיעלע זײַנע שלעכטע אויס קאַיראָ. פֿאָן נײַעס אײַבערראַשט, טראָס ער הײַנוס אונד־טער זיא. אונד זיא פֿיעלען צו באָדען אויף איהר אנגעזיכטס. דאָנן קיסטען זיא דיא צײַסבלעטען־זײַנעס פֿורזאָמאַטעלס אונד פֿרײַזען לוט דען מאָנ, דער איהנען דען ערזעהנטען ערלאָזער נעבראַכטע.

„וואָהער וואָסטעס איהר, דאָס איך הײַער וווא?“ פֿראָגטע סאַבאַטהאַי.

„אין אלטער עהרווירדיגער נרײַז האָט עס אונס פֿערקינדעט,“ פֿערזעטצטען אײַנינע; „אויך וואָסטען ווער דורך אײַנען בײַזע נאָטהען בעגאָטטנס אוים נאָנ. דאָס דוא באלד ערשײַנען אונד אלס ערעטטער דיך עגטהיללען ווערדעסט.“

„נאָטהען בעגאָטטן?“

„יאָ, נאָטהען בעגאָטטן אשכנזי. נאָטהען פֿאָן נאָנ אָדער דער דײַטשע נאָטהען נעגאָנגען; ער צײַהעטע אלס פֿראָפֿעס הערנס אונד פֿערקינדנס דיך, האָהער נאָכאָס. איך עלבסס האָבע איהן נעזאָהען. אלס דער נײַסס נאָטטעס איבער איהן קאָס. ער עגטדעקטע געשעהענע דינגע. פֿאָן